

Valtuustoaloite rakenteellisen sosiaalityön kehittämisestä asiakastarpeita vastaavaksi

Perusturvalautakunta 14.12.2021 § 130

304/05.17.01/2021

KAUPVALT 07.06.2021 § 70

"Sosiaalityöllä on avainrooli työikäisten ja työelämän ulkopuolella olevien ihmisten osallisuuden edistäjänä sekä arkipäivän sujuvuuden ja yhteiskunnan sosiaalisen eheyden turvaamisessa. Hyvän sosiaalityön tulee vastata asiakkaiden toiveisiin ja tarpeisiin, joita ovat muun muassa toiminnallisuus, matalan kynnyksen palvelut, kotikäynnit, jalkautuva sosiaalityö sekä ryhmätoiminnot. Vaikuttava sosiaalityö tukee asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn edistämistä myös osallisuuden ja asiakasohjauksen näkökulmista. Mitä korkeampi työllisyystavoite yhteiskunnalla on, sitä merkittävämpi rooli on sosiaalityöllä ja toimintakyvyn tukemisella.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut on toteutettava käyttäjä- ja elämäntilannelähtöisesti. Poisohjaamisen kulttuurista on luovuttava, ja asiakkaan on saatava tarvittaessa akuutti apu tilanteessa, jossa hänet ensimmäiseksi kohdataan. Sosiaalityötä on kehitettävä ilmiölähtöiseksi ja sektorirajat ylittäväksi työksi, joka välttää ongelmalähtöistä asioiden käsittelyä. Ilmiölähtöinen sosiaalityö pystyy löytämään ongelmien juurisyitä, joilla on merkitystä työn vaikuttavuuden ja varhaisen tukemisen kannalta.

Ylöjärven vasemmistoliiton valtuustoryhmä esittää, että rakenteellinen sosiaalityö tulee vakiinnuttaa jatkuvasti käytössä olevaksi toimintamuodoksi. Sosiaalityössä on myös lisättävä asiakkaiden asiantuntemusta palveluiden kehittäjinä. Yhteiskehittämisessä tulee hyödyntää palvelujen suunnittelussa sekä sosiaalityön menetelmien kehittämisessä asiakasraateja, vertaistukea antavia tahoja, kokemusasiantuntijoita ja kehittäjäasiakkaita, joista tulee rakentaa laajempi verkosto, jonka asiantuntemusta voidaan käyttää aiempaa systemaattisemmin. Sosiaalityön tulee olla myös jalkautuvaa matalan kynnyksen lähipalvelua. Digitaalisten palvelujen kehittämisessä on huomioitava palvelujen tarpeenmukainen saatavuus, digisyrjäytyminen ja kaikkien mahdollisuudet hyödyntää palveluja.

Sosiaalityö on myös asiakkaiden etuja ja oikeuksia ajavaa työtä.

Lähde:

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2019:41. Tiekartta 2030. Aikuisten parissa tehtävän sosiaalityön tulevaisuus selvitys.

Lisäksi Ylöjärven vasemmistoliiton valtuustoryhmä esittää, että kaupunginvaltuustolle esitetään vuosittain Sosiaaliasiamiehen vuosikertomus. Vaikuttavan rakenteellisen sosiaalityön ja luottamushenkilöiden yhteisen ymmärryksen ja yhteistyön vuoksi, on sosiaaliasiamiehen raportista saatava tieto tärkeää valtuuston päätöksenteon tueksi.

Ylöjärven vasemmistoliiton valtuustoryhmä"

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää em. valtuustoaloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KAUPHALL 21.06.2021 § 233

Vt. kaupunginjohtaja ehdottaa:

Kaupunginhallitus päättää lähettää valtuustoaloitteen perusturvalautakunnalle lausuntoa varten.

Päätös

Hyväksyttiin.

Perusturvalautakunta 14.12.2021

Valmistelija

sosiaalityön johtaja Marketta Tiihala

Rakenteellista sosiaalityötä on säädetty v. 2015 voimaan tulleessa sosiaalihuoltolaissa. Lain mukaan rakenteellisella sosiaalityöllä on huolehdittava sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon välittymisestä ja sosiaalihuollon asiantuntemuksen hyödyntämisestä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Rakenteelliseen sosiaalityöhön kuuluu:

- asiakastyöhön perustuvan tiedon tuottaminen asiakkaiden tarpeista ja niiden yhteiskunnallisista yhteyksistä sekä tarpeisiin vastaavien sosiaalipalvelujen ja muun sosiaalihuollon vaikutuksista
- tavoitteelliset toimet ja toimenpide-ehdotukset sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä kunnan asukkaiden asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi
- sosiaalihuollon asiantuntemuksen tuominen osaksi kunnan muiden toimialojen suunnittelua sekä yhteistyö yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa paikallista sosiaalityötä ja sekä palvelu- ja tukivalikoimaa kehittäen.
- Rakenteelliseen sosiaalityöhön tulee sisältyä asiakastyöhön perustuvan tiedon tuottamisen lisäksi myös tutkimuksellisen tiedon tuottaminen.

Sekä sosiaali- ja terveysministeriö että THL ovat ohjanneet kuntia ottamaan käyttöön rakenteellisessa sosiaalityössä tarvittavia työvälineitä. Rakenteellisen sosiaalityön avulla voidaan tunnistaa ja puuttua sellaisiin rakenteisiin ja mekanismeihin, jotka aiheuttavat inhimillistä kärsimystä ja pahoinvointia, aiheuttavat kunnalle kustannuksia ja aiheuttavat ihmisten joutumisen erityispalveluihin tai pitkäaikaisiin asiakkuuksiin.

Sosiaalinen raportointi on yksi rakenteellisen sosiaalityön keskeisimmistä menetelmistä. Se on kaksivaiheinen prosessi, joka kuuluu tiedon keruu ja muokkaus sekä tiedon raportointi. Sen avulla voidaan osoittaa sosiaalisia epäkohtia ja kehittää sosiaali- ja hyvinvointipalveluja. Sosiaalinen raportointi voi olla tilastollista, indikaattoreihin perustuvaa tiedonkeruuta tai asiakastyöstä kerättyä laadullista tietoa, tai molempia yhdistävää. Sosiaalisen raportoinnin tietoja voivat tuottaa asiakkaat palvelujen käyttäjinä, viranomaiset, ammatilliset toimijat, kolmannen sektorin edustajat ja asukkaat.

Lisäksi uudet välineet tarjoavat asiakaskokemusten keräämisen monilla eri tavoilla ja asiakaskokemuksia on nostettu esiin myös sosiaalisessa mediassa.

Some-vaikuttamisesta on tullut uusi ja tärkeä osa rakenteellista sosiaalityötä. Blogeissa, podcastissa, Instagramissa ja Facebookissa kerrotaan tarinoita sosiaalityön asiakkaiden arjesta ja haasteellisista elämäntilanteista. Usein tarinat avaavat paremmin olosuhteita, joissa asiakkaat elävät.

Sosiaalista raportointia kunnissa on tehty jo pitkään. Systemaattista työ on lähinnä suuremmissa kaupungeissa, jolloin tiedoista kootaan säännöllisesti raportteja hallinnon ja päätöksenteon tueksi. Raportteihin pyritään yhdistämään myös tilastoista, tutkimuksesta ja asiakasraadeista nousevaa tietoa. Rakenteellisen sosiaalityön toimeenpanossa erilaisilla hankkeilla ja sosiaalialan osaamiskeskuksissa tehtävällä työllä on ollut konkreettisesti kunnissa tapahtuvassa työssä usein keskeinen merkitys. Lakisääteisesti tehtävä hyvinvointikertomus on toiminut useissa tilanteissa väylänä saattaa sosiaalisen raportoinnin seurantatiedot ja johtopäätökset strategisiin päätöksiin.

Pirkanmaan tulevaisuuden sote-keskus kehittämisohjelmassa hankekaudella 2022-2023 useammalla osa-alueella on tehtäviä, joihin linkittyy myös rakenteellisen sosiaalityön ja sosiaalisen raportoinnin elementtejä. Hankkeen aikana mm. mallinnetaan sote-keskuksen asiakasosallisuuden edustukselliset rakenteet (asiakaskehittäjäryhmät, kokemusasiantuntijat), otetaan käyttöön tapoja kerätä systemaattisesti asiakkaisiin liittyvää tietoa ja mahdollistetaan osallisuuden mahdollistamiseen liittyvien menetelmien käyttöä sote-keskuksessa kouluttamalla ammattilaisia, luomalla sote-keskukseen liitettävien osallisuutta vahvistavien menetelmien ja toimintamallien tuki- ja koordinaatiomalli (osaamispankki) ja nimeämällä sote-keskukseen osallisuuskoordinaattori, joka voi tukea ammattilaisia osallisuuteen liittyvien toimintamallien ja menetelmien käytössä.

Sosiaalisessa raportoinnissa ja väestön hyvinvointia kuvaavien tietojen hyödyntämisessä on tavoitteena ottaa käyttöön uudenlaisia tiedolla johtamisen työkaluja. Peruspalveluiden tutkimus- ja kehittämistoimintaa vahvistetaan luomalla sote-keskuksiin kehittämistoiminnan rakenteet, mm. kehittäjätiimit ja varmistamalla tarvittava osaaminen. Kehittämistyölle luodaan toimivat käytännöt ja sitä tehdään monitoimijaisesti, verkostomaisesti yhdessä asiakkaiden kanssa. Toimintakulttuurin muutosta tuetaan lisäämällä käytännön työn ja tutkimus- ja koulutustoiminnan välistä yhteistyötä.

Ylöjärvellä sosiaalityön peruspalveluissa on toteutettu kokeiluja sosiaalityön jalkautumisesta, mm. työikäisten sosiaalityössä yhteistyötä on tehty päihdetyön päiväkeskustoiminnan kanssa. Lisäksi Kurun alueella on pilotoitu sivuvastaanottotoimintaa. Vuodelle 2022 on suunniteltu yhteistyön kehittämistä Poimi-hankkeen kanssa. Mahdollista on lisätä edelleen jalkautumista eri toimipisteisiin ja pilotoida matalan kynnyksen toimintamuotoja ja kohtaamispaikkatoimintaa pandemiatilanteen sallimissa rajoissa.

Osana hyvinvointiryhmän työtä lasten ja perheiden palvelujen työryhmä on osallistunut Lea-hankkeeseen (Lapsiperheiden edistynyt analytiikka, Ylöjärven osahanke), jonka tuottama monipuolinen tilastomateriaali on hyödynnettävissä kaupungin perhepalvelujen suunnittelussa.

Valtuustoaloitteessa esitetään lisäksi sosiaaliasiamiehen kertomuksen esittämistä valtuustolle vuosittain. Toistaiseksi kertomus on käsitelty perusturvalautakunnassa ja kaupunginhallituksessa.

Sosiaaliasiamiehen kuntatapaamisessa 24.11.2021 informoitiin, että sosiaaliasiamies ei toteuta v. 2021 kuntakyselyä eikä toimita erillistä selvitystä toiminnastaan vuodelta 2021.

Esittelijä	Terveys- ja sosiaalijohtaja
Päätösehdotus	Perusturvalautakunta antaa edellä esitetyn vastauksen valtuustoaloitteeseen kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle.
Päätös	Hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 17.01.2022 § 14

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy perusturvalautakunnan lausunnon vastauksena aloitteeseen.
Päätös	Hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto 07.02.2022 § 7
777/05.00.00/2021

Kaupunginhallitus ehdottaa	Kaupunginvaltuusto hyväksyy perusturvalautakunnan lausunnon vastauksena aloitteeseen.
Päätös	Hyväksyttiin. Anna Jukantupa teki päätökseen seuraavan ponsiesityksen: ”Tulevaisuudessa kun sosiaaliasiamiehet tekevät erilaisia selvityksiä, tuotaisiin kaupungille toimitetut julkiset selvitykset tiedoksi valtuustolle. Vaikka sotepalvelut siirtyvät alueelle, jää kuntaan kuitenkin hyvinvoinnin edistäminen ja näissä selvityksissä olisi hyvää taustatietoa siihen.” Aki Leppänen kannatti Jukantuvan ehdotusta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ponsiesityksen yksimielisesti.